

Ted Lind
ted.lind@energiforetagen.se

Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten (KN2025/01872)

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 500 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattande ställningstagande

Energiföretagen Sverige välkomnar promemorians förslag om att ta bort de generella förbuden mot etablering av kärntekniska anläggningar inom vissa kustområden. Förslagen är ett angeläget och nödvändigt steg för att möjliggöra den omfattande utbyggnad av fossilfri elproduktion som krävs för elektrifieringen av samhället, för klimatomställningen och för att säkerställa en långsiktigt trygg och konkurrenskraftig elförsörjning i hela landet.

Vi delar promemorians grundläggande bedömning att dagens generella geografiska förbud är trubbiga och otidsenliga. De utesluter på förhand platser som vid en individuell och saklig prövning kan visa sig vara fullt lämpliga, trots att den svenska miljölagstiftningen redan innehåller mycket långtgående krav på skydd för miljö, människor och samhällsintressen. Fokus bör ligga på de faktiska konsekvenserna av en etablering, inte på generella antaganden om tekniker.

En fungerande och heltäckande miljölagstiftning finns redan på plats

Energiföretagen vill starkt betona att Sverige redan har ett av världens mest heltäckande och robusta regelverk för miljöskydd, säkerhet och strålskydd. Kärnteknisk verksamhet omfattas till exempel av tillståndsprövning enligt miljöbalken, kärntekniklagen och strålskyddslagen, kompletterat med detaljerade föreskrifter från Strålsäkerhetsmyndigheten. Därutöver sker prövning av regeringen samt krav på kommunalt tillstyrkande. Detta gäller oaktat vad som sker med de övriga pågående ärendena gällande tillståndsprövning etc.

Denna samlade provningsstruktur säkerställer att varje enskild etablering genomgår noggranna bedömningar av påverkan på naturmiljö, kulturvärden, människors hälsa, säkerhet, vattenverksamhet, beredskap och långsiktig markanvändning. Miljöbalkens lokaliseringsprincip och hushållningsbestämmelser innebär redan i dag att en verksamhet endast kan tillåtas om den kan ske med minsta möjliga intrång och utan att påtagligt skada skyddsvärden.

Mot denna bakgrund saknas det enligt Energiföretagens uppfattning behov av generella, teknikbaserade etableringsförbud. Sådana förbud riskerar i stället att motverka både samhällsutveckling och klimatomställning, utan att tillföra något ytterligare skydd för miljön. En prövning i varje enskilt fall är både mer rättssäker och mer ändamålsenlig.

Kärnkraftens markanspråk och miljöpåverkan

Energiföretagen vill även framhålla att kärnkraft kännetecknas av mycket låga utsläpp av växthusgaser sett över hela livscykeln. Samtidigt är den markyta som tas i anspråk per producerad energienhet mycket liten. Detta är en viktig egenskap i ett energisystem som ska byggas ut snabbt samtidigt som hänsyn måste tas till biologisk mångfald, friluftsliv, landskapsbild och andra samhällsintressen.

Kärnkraften bidrar med stabil och planerbar elproduktion som är viktig för att upprätthålla leveranssäkerheten i ett energisystem med snabbt ökande efterfrågan. Möjligheten att lokalisera ny kärnkraft på fler platser skapar även förutsättningar för att använda energin mer effektivt, bland annat genom närhet till industriell användning eller möjligheten att nyttja värmen till fjärrvärmeproduktion. Det ger också större handlingsfrihet att placera produktion där den gör störst nytta för elsystemet, vilket i sin tur kan bidra till minskade behov av långväga elöverföring, vilket leder till lägre systemkostnader och mindre miljöpåverkan från ny nätinфраstruktur

Nuvarande lagstiftning är onödigt konkurrenshämmande

Energiföretagen delar promemorians analys att nuvarande begränsningar i praktiken hämmar konkurrensen och försvårar för nya aktörer att etablera sig. När etablering endast är möjlig på ett fåtal redan befintliga platser riskerar marknadsutvecklingen att låsas fast, vilket potentiellt kan bromsa både teknikutveckling och kostnadseffektivitet.

Förutsägbarhet, långsiktighet och teknikneutralitet i regelverken är avgörande för att attrahera de mycket stora investeringar som krävs i framtidens energisystem. De nu föreslagna förändringarna är därför ett viktigt bidrag till förbättrade investeringsförutsättningar.

Teknikneutral lagstiftning som grund för klimatomställningen

Energiföretagen vill understryka vikten av att energipolitiken och miljölagstiftningen i grunden är teknikneutrala. Det är de samhällsmål som ska uppnås, så som klimatneutralitet, leveranssäkerhet, konkurrenskraft och effektiv resursanvändning som bör styra utvecklingen, inte i förväg fastlåsta begränsningar för enskilda tekniker.

Historiskt har generella förbud och särregleringar visat sig vara svåra att förena med ett samhälle i snabb förändring. I ett läge där elkonsumtionen förväntas öka kraftigt under flera decennier framåt krävs ett regelverk som möjliggör flexibilitet, anpassning och teknisk utveckling, samtidigt som kraven på miljö- och säkerhetsskydd förblir höga.

Att nu avskaffa de generella förbuden mot kärntekniska anläggningar i kustområdena är ett tydligt steg i rätt riktning mot en mer modern och ändamålsenlig lagstiftning.

Behov av bredare översyn av kvarvarande generella förbud

Energiföretagen delar promemorians principiella utgångspunkt och vill avslutningsvis framhålla att det finns starka skäl att på sikt göra en bredare översyn av de generella förbud som fortfarande finns kvar i miljöbalken, både när det gäller andra kraftslag och industriell verksamhet.

Som tidigare påtalats riskerar generella teknikförbud att bli allt mer problematiska i ett samhälle som behöver ställa om i snabb takt. Det bör alltid vara konsekvenserna i det

enskilda fallet – inte teknik kategorin i sig – som avgör om en verksamhet kan tillåtas eller inte.

Emil Berggren

Gruppchef Energiföretagen